

Seneliūkštis

Tadas Vladas – užgrūditas keleivis. Kai įsitaisys priekinėje autobuso ar troleibuso sėdynėje – nė su kabliu neištrauksi. Niekada ne-užleis vietos vyresniems. Dar ko! Užtektinai prisisėdėjo per gyvenimą. Ir jau tikras malonumas jam klausytis, kai keleiviai ima gėdyti:

– Berniuk, ei, berniuk, užleisk vietą senutei!

Tadas, žinoma, nė krust. Tik styro ant plikai skustos galvos ilgas plaukų šepetys – lyg išrėža iš ežio nugaros.

– Besarmati, kas tave tokį išauklėjo? – stebisi keleiviai.

– Dzindzės, – ramiai paaiškina Tadas čiaumodamas kramtukę.

– Šios vietos skirtos kūdikiams ir seneliams, o tu tik vienuolikos!

– Iš kur žinot? – ginčijasi Tadas Vladas. – Gal man jau šimtas dvidešimt?.. O gal du šimtai vienuolika metų! – springsta juoku.

– Tiek daug neturėsi, – labai rimtai jį nužiūri aukštas vyriškis. – Bet devyniasdešimt tikrai bus.

– Jis tik atrodo kaip berniukas, – priduria moteriškė, – o įsižiūrėjus atidžiau – visai sukriošęs seneliukas.

– Lakuota skiauterė akis klaidina, – aiškina trečias keleivis. – Atsprašome, pone seneli, kad be reikalo jus gėdijome.

„Juokdariai, – šaiposi sau Tadas Vladas. – Nori šitaip mane iš krėslo išrūkyti. Neišdegs!“

Bet artėja laikas išlipti. Tadas stojasi, o aukštasis vyras turbūt pamano jį ketinant užleisti vietą motinai su kūdikiu ant rankų.

– Sėdėkite, garbusis seneli, – mygia Tadą atgal. – Moteris dar jauna, pastovės.

– Kur matyta, kad šimtamečiai kitiems vietą užleistų! – stebisi keleiviai.

– Aš jo neprašiau, – teisinasi jaunoji motina. – Ne akla, matau, koks karšinčius.

Ne, Tadui tikrai metas išlipti, net padai dega. Strykteli kaip ant spyruoklės.

– Sakau, sėdėkit, – grūda jį atgal į krėslą ilgšis. – Mes gerbiame senatvę!

Kas čia darosi? Tadas Vladas sunerimsta ne juokais. Raitosi it vijūnas, veržiasi iš krėslo, bet vyriškio delnas kaip plieninis. Ir lyg tyčia – kontrolierius. Kur buvęs, kur nebuvęs, tiesiai prie Tado:

– Bilietų!

– Pasaulio galas! – net suūžia keleiviai. – Iš šimtamečio bilieto reikalauja!.. Jis į prosenelius jums tiktų! – gėdina kontrolierių. – Ar maža berniūkščių zuikių?

– Atsiprašau! – susigaudo kontrolierius. – Vis per tą skubėjimą... Ramiai keliaukite, didžiai gerbiamas senasis pone! – nusilenkia Tadui lyg kokiam grafui.

Tadas net išsižioja, kramtukė iškrinta ir prilimpa prie sportbačio. Vėl stosis, ir vėl delnas kaip slėgtuvas ant peties.

– Man gi lipti reikia! – suinkščia.

– Žinau, – linkteli ilgšis. – Abu lipsim. Palaikysiu, pavedėsiu, jei reikės – ir panėšėsiu. Senatvė ne juokai!

– Ne juokai! – chorą kartoja keleiviai, tik viena mergiūkštė su marga kuprine prunkšteli: matyt, negerbia senatvės.

– Betgi jau... jau pravažiavome stotelę... – mykia Tadas.

– Nieko, su manimi neprapulsi, – ramina vyriškis.

Pagalčiau jiedu išlipa lauk.

– Esu karatistas, mano šventa pareiga pagelbėti seniems ir silpniems, – šneka ilgšis gnauždamas Tado alkūnę. – Matote, koks ledas, nė nepajusite, kaip slysti! Seni kaulai triokšt!.. Pavojinga vienam vaikščioti, seneliuk.

– Aš noriu namo!

– Į namus ir vedu, – parodo ilgšis baltų plytų namą.

– Man tenai nereikia!

– Reikia, pats pamatysi, kaip reikia, – tikina palydovas.

Ūmai Tadu topteli siaubinga mintis: jį nori pagrobtį! Juk tiek rašoma, kalbama apie dingusius be žinios vaikus!

– Paleiskit! – suklykia per visą gatvę. – Gelbėkit!.. Mane grobia!

Vyriškis paleidžia Tado alkūnę ir sugriebia už kuodo. Nustebusiems praeiviams aiškina:

– Pas kirpėjų vedu, užtat spardosi kaip ožys.

Žmonės juokiasi, o Tadas, praradęs viltį išsivaduoti, gailiai prašo:

– Dėdyte, paleiskit... Ma... mama verks...

– Ką?! – išpučia akis vyriškis. – Jūs turite mamą?! Tai bent! Kiekgi jai metų, kai pats šimtmetis?.. Ko gero, seniausia pasaulio gyventojas?

– Noriu namooooo... – bliuina Tadas Vladas.

– Kaip tik atėjome, – nuramina palydovas.

Jiedu stovi priešais duris, šalia kurių kabo iškaba SENELIŲ NAMAI. Vyriškis veda Tadą ilgais koridoriais – matyt, ne kartą čia buvęs. Pagaliau pasibeldžia į vienas duris ir įeina į kambarį.

– Ponia direktore, – taria oriai moteriškai prie rašomojo stalo, – atvedžiau be galo seną seneliūkštį. Vargšelis glaudėsi priekinėje autobuso sėdynėje, o iš ten jį varė jaunesni, ir tada vargšelis prisipažino turįs šimtą dvidešimt metų.

– Ko gero, persūdė, – tiriamai nužvelgia Tadą direktorė.

– Taip, taip! – linkčioja Tadas. – Aš pajuokavau.

– Duočiau jam, – sako direktorė, – šimtą penkerius, ne daugiau. Tadaui Vladui plaukai pasistotų, jei nebūtų stati!

– Tokio seno daugiamečio, – maloniai šypsosi direktorė, – mes dar neturėjome. Tikra garbė mūsų namams!.. Garbusis ilgaamžis, – kreipiasi į netekusį žado Tadą, – mane ypač žavi, kad tamstelė lygiuojiesi į jaunimą, lakuoji kuodą, rengiesi kaip paauglys! Taip ir reikia. Būsitate geras pavyzdys mūsų apkerpėjusioms bobulėms ir senoliams, kaip nepasiduoti senatvei. Įnešite gaivaus vėjo į mūsų apsamanojusius namus... Betgi eikime.

Ji žvaliai juodu veda kitu koridoriumi. Tadas vos velkasi, kojos it medinės, nugara lenkiasi į kuprą, tik skiauterė šiaip taip laikosi, bet ir toji turbūt jau žyla. Direktorė įkopia į antrą aukštą, atidaro duris.

– Štai čia. Kambarys saulėtas, su balkonu, galėsite lesinti zyles ir žvirblius, gėrėtis apšerkšnijusiu karklu. Visa, kas geriausia – mūsų seniausiajam. Va, pone, jūsų lova, chalatas, šlepetės, dantų šepetukas ir... antelė. O čia, kad nenuobodžiautumėt, jūsų kaimynas.

Tikrai: kambario kampe guli žilabarzdis senis. Kažką murma, krenkščia.

– Vargšelis pusiau paralyžiuotas, – paaiškina direktorė. – Čia įprasta pagelbėti už save silpniesiems, tad galėsite jį pamaitinti šaukštu, išnešti naktinį puodą, spjaudalų indą...

Ji atsigręžia į Tadą Vladą, taip pat beveik suparalyžiuotą.

– Nieko, – paguodžia, – naujoje vietoje visada truputį neįauku. Priprasite ir būsite net labai patenkintas. O dabar prašom persirengti, drabužius paimsim į saugyklą... Atsidžiaugti negaliu, – taria palydovui, – kad atvedėte mums tokį nuostabų senioką. Suruošim prisiminimų vakarą, papasakos apie balanės gadynę, meškų akademijas, per televiziją parodysim.

– Maža to! – iškilmingai praneša ilgšis. – Jis netgi turi dar gyvą motulę! Ji Napoleono žygį prisimins, carą ir marą!

Jiedu išeina, palikę Tadą persirengti ir įsikurti.

– Broleli, – gailiai sukrenkščia ligonis, – kaimynėli, padėk man atsisėst... Nepagaliu.

Tadas nediršta atsisakyti. Prisiartina ir stovi nežinodamas, ką daryti.

– Atklok, – moko senukas, – va taip... Dabar suimk už pažastų... atsargiau. Seneliai kaip puodeliai – bemat susikulia, pats žinai. Kelk... ak ak... viskas sopa...

Tadas nusistebi, kad senukas toks lengvutis. Vieni kaulėliai, o ir tie patys lyg tuščiaiduriai. Net baugu, kad subyrės.

– Dėkuji, brolau... – senukas ilgai kriokuoja, tarsi sunkų darbą dirbęs. – Tikra nelabątvė toji senatvė... Ligų kaip blusų prilindę. Visi baidosi, niekam nereikalingas. Kai dar su lazdeliote pavaikščiодаu, vis su kuo šnektelėdavau, o dabar... Betgi tu ir vikrus, nors už mane senesnis, – jis pakreipia į Tadą pusiau aklas akis. – Kiek, sakai, tau metų?

Netrukus ilgoje Kalvarijų gatvėje praeiviai vos spėjo trauktis iš kelio bėgančiam berniūkščiui. Nešė kudašių kojomis žemės nesiekdamas, o ausys liepsnojo it žarijos. Vieną po kito lenkė autobusus ir troleibusus, tik kažkodėl nė į vieną nesėdo, nors stotelėse prieš pat nosį atsiverdavo durys...

